

SPORT TA’LIM VA MAKTAB HAMDA OLIY TA’LIMDAGI AHAMIYATI

Nurjanov Nurdaulet Daurenbek o‘g‘li

O‘zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya va Sport Universiteti

Kirish

Bugungi globallashuv davrida yoshlarni sog‘lom va barkamol shaxs sifatida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Sport ta’limi esa ushbu jarayonda asosiy o‘rin tutadi. Sportning ta’limdagi ahamiyati nafaqat jismoniy rivojlanish, balki psixologik barqarorlik, ijtimoiy faollik va ma’naviy barkamollikka ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Mazkur maqolada sport ta’limining maktab va oliy ta’lim tizimidagi ahamiyati, uning nazariy asoslari, xalqaro tajriba hamda mavjud muammolar va istiqbollari ilmiy tahlil qilinadi.

I bob. Sport ta’limining nazariy asoslari

Sport ta’limining nazariy asoslari jismoniy tarbiya, pedagogika va psixologiya fanlariga tayanadi. Jismoniy mashqlar inson organizmining barcha tizimlariga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, yurak-qon tomir, nafas olish va asab tizimini mustahkamlaydi. Pedagogik jihatdan sport ta’limi shaxsning irodaviy sifatlarini rivojlantiradi, jamoadorchilikni oshiradi va intizomni shakllantiradi. Psixologik nuqtai nazardan esa sport motivatsiyani kuchaytiradi, stressga chidamlilikni oshiradi va o‘ziga ishonchni mustahkamlaydi. Nazariy tadqiqotlarda sportning shaxs kamolotidagi ahamiyati ko‘plab ilmiy maktablarda tasdiqlangan.

Sport ta’limining nazariy asoslari jismoniy tarbiya, pedagogika va psixologiya fanlariga tayanadi. Jismoniy mashqlar inson organizmining barcha tizimlariga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, yurak-qon tomir, nafas olish va asab tizimini mustahkamlaydi. Pedagogik jihatdan sport ta’limi shaxsning irodaviy sifatlarini rivojlantiradi, jamoadorchilikni oshiradi va intizomni shakllantiradi. Psixologik nuqtai nazardan esa sport motivatsiyani kuchaytiradi, stressga chidamlilikni oshiradi va o‘ziga ishonchni mustahkamlaydi. Nazariy tadqiqotlarda sportning shaxs kamolotidagi ahamiyati ko‘plab ilmiy maktablarda tasdiqlangan.

Sport ta’limining nazariy asoslari jismoniy tarbiya, pedagogika va psixologiya fanlariga tayanadi. Jismoniy mashqlar inson organizmining barcha tizimlariga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, yurak-qon tomir, nafas olish va asab tizimini mustahkamlaydi. Pedagogik jihatdan sport ta’limi shaxsning irodaviy sifatlarini rivojlantiradi, jamoadorchilikni oshiradi va intizomni shakllantiradi. Psixologik nuqtai nazardan esa sport motivatsiyani kuchaytiradi, stressga chidamlilikni oshiradi va o‘ziga ishonchni mustahkamlaydi. Nazariy tadqiqotlarda sportning shaxs kamolotidagi ahamiyati ko‘plab ilmiy maktablarda tasdiqlangan.

Sport ta’limining nazariy asoslari jismoniy tarbiya, pedagogika va psixologiya fanlariga tayanadi. Jismoniy mashqlar inson organizmining barcha tizimlariga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, yurak-qon tomir, nafas olish va asab tizimini mustahkamlaydi. Pedagogik jihatdan sport ta’limi shaxsning irodaviy sifatlarini rivojlantiradi, jamoadorchilikni oshiradi va intizomni shakllantiradi. Psixologik nuqtai nazardan esa sport motivatsiyani kuchaytiradi,

stressga chidamlilikni oshiradi va o‘ziga ishonchni mustahkamlaydi. Nazariy tadqiqotlarda sportning shaxs kamolotidagi ahamiyati ko‘plab ilmiy maktablarda tasdiqlangan.

Sport ta‘limining nazariy asoslari jismoniy tarbiya, pedagogika va psixologiya fanlariga tayanadi. Jismoniy mashqlar inson organizmining barcha tizimlariga ijobiy ta‘sir ko‘rsatib, yurak-qon tomir, nafas olish va asab tizimini mustahkamlaydi. Pedagogik jihatdan sport ta‘limi shaxsning irodaviy sifatlarini rivojlantiradi, jamoadorchilikni oshiradi va intizomni shakllantiradi. Psixologik nuqtai nazardan esa sport motivatsiyani kuchaytiradi, stressga chidamlilikni oshiradi va o‘ziga ishonchni mustahkamlaydi. Nazariy tadqiqotlarda sportning shaxs kamolotidagi ahamiyati ko‘plab ilmiy maktablarda tasdiqlangan.

II bob. Maktab ta‘limida sportning ahamiyati

Maktab davri bolalar uchun eng muhim shakllanish bosqichi hisoblanadi. Bu davrda jismoniy tarbiya darslari va sport to‘garaklari sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda 2023 yilda 2,5 milliondan ortiq o‘quvchi sport to‘garaklariga jalb etilgan. Bu ko‘rsatkich so‘nggi besh yil ichida 30 foizga oshgan. Maktabda sport faqat jismoniy sog‘lomlashtirish emas, balki o‘quvchilarni ijtimoiy faol, maqsadga intiluvchan va hamkorlikka tayyor shaxs sifatida tarbiyalaydi.

Maktab davri bolalar uchun eng muhim shakllanish bosqichi hisoblanadi. Bu davrda jismoniy tarbiya darslari va sport to‘garaklari sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda 2023 yilda 2,5 milliondan ortiq o‘quvchi sport to‘garaklariga jalb etilgan. Bu ko‘rsatkich so‘nggi besh yil ichida 30 foizga oshgan. Maktabda sport faqat jismoniy sog‘lomlashtirish emas, balki o‘quvchilarni ijtimoiy faol, maqsadga intiluvchan va hamkorlikka tayyor shaxs sifatida tarbiyalaydi.

Maktab davri bolalar uchun eng muhim shakllanish bosqichi hisoblanadi. Bu davrda jismoniy tarbiya darslari va sport to‘garaklari sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda 2023 yilda 2,5 milliondan ortiq o‘quvchi sport to‘garaklariga jalb etilgan. Bu ko‘rsatkich so‘nggi besh yil ichida 30 foizga oshgan. Maktabda sport faqat jismoniy sog‘lomlashtirish emas, balki o‘quvchilarni ijtimoiy faol, maqsadga intiluvchan va hamkorlikka tayyor shaxs sifatida tarbiyalaydi.

Maktab davri bolalar uchun eng muhim shakllanish bosqichi hisoblanadi. Bu davrda jismoniy tarbiya darslari va sport to‘garaklari sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda 2023 yilda 2,5 milliondan ortiq o‘quvchi sport to‘garaklariga jalb etilgan. Bu ko‘rsatkich so‘nggi besh yil ichida 30 foizga oshgan. Maktabda sport faqat jismoniy sog‘lomlashtirish emas, balki o‘quvchilarni ijtimoiy faol, maqsadga intiluvchan va hamkorlikka tayyor shaxs sifatida tarbiyalaydi.

Maktab davri bolalar uchun eng muhim shakllanish bosqichi hisoblanadi. Bu davrda jismoniy tarbiya darslari va sport to‘garaklari sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda 2023 yilda 2,5

milliondan ortiq o‘quvchi sport to‘garaklariga jalb etilgan. Bu ko‘rsatkich so‘nggi besh yil ichida 30 foizga oshgan. Maktabda sport faqat jismoniy sog‘lomlashtirish emas, balki o‘quvchilarni ijtimoiy faol, maqsadga intiluvchan va hamkorlikka tayyor shaxs sifatida tarbiyalaydi.

III bob. Oliy ta’lim tizimida sport ta’limining o‘rni

Oliy ta’lim tizimida sport ta’limi talabalarning jismoniy sog‘lig‘i bilan bir qatorda, ularning ma’naviy va kasbiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Universitetlarda sport darslari, musobaqalar va to‘garaklar yoshlarning salomatligini mustahkamlash bilan birga, ular orasida raqobatbardoshlik, jamoaviylik va liderlik sifatlarini shakllantiradi. O‘zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya va Sport Universitetida talabalarning 70 foizdan ortig‘i muntazam sport faoliyatida qatnashadi, bu esa yoshlarning kelajak kasbiy faoliyatida ham ijobiy natijalar beradi.

Oliy ta’lim tizimida sport ta’limi talabalarning jismoniy sog‘lig‘i bilan bir qatorda, ularning ma’naviy va kasbiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Universitetlarda sport darslari, musobaqalar va to‘garaklar yoshlarning salomatligini mustahkamlash bilan birga, ular orasida raqobatbardoshlik, jamoaviylik va liderlik sifatlarini shakllantiradi. O‘zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya va Sport Universitetida talabalarning 70 foizdan ortig‘i muntazam sport faoliyatida qatnashadi, bu esa yoshlarning kelajak kasbiy faoliyatida ham ijobiy natijalar beradi.

Oliy ta’lim tizimida sport ta’limi talabalarning jismoniy sog‘lig‘i bilan bir qatorda, ularning ma’naviy va kasbiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Universitetlarda sport darslari, musobaqalar va to‘garaklar yoshlarning salomatligini mustahkamlash bilan birga, ular orasida raqobatbardoshlik, jamoaviylik va liderlik sifatlarini shakllantiradi. O‘zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya va Sport Universitetida talabalarning 70 foizdan ortig‘i muntazam sport faoliyatida qatnashadi, bu esa yoshlarning kelajak kasbiy faoliyatida ham ijobiy natijalar beradi.

Oliy ta’lim tizimida sport ta’limi talabalarning jismoniy sog‘lig‘i bilan bir qatorda, ularning ma’naviy va kasbiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Universitetlarda sport darslari, musobaqalar va to‘garaklar yoshlarning salomatligini mustahkamlash bilan birga, ular orasida raqobatbardoshlik, jamoaviylik va liderlik sifatlarini shakllantiradi. O‘zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya va Sport Universitetida talabalarning 70 foizdan ortig‘i muntazam sport faoliyatida qatnashadi, bu esa yoshlarning kelajak kasbiy faoliyatida ham ijobiy natijalar beradi.

Oliy ta’lim tizimida sport ta’limi talabalarning jismoniy sog‘lig‘i bilan bir qatorda, ularning ma’naviy va kasbiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Universitetlarda sport darslari, musobaqalar va to‘garaklar yoshlarning salomatligini mustahkamlash bilan birga, ular orasida raqobatbardoshlik, jamoaviylik va liderlik sifatlarini shakllantiradi. O‘zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya va Sport Universitetida talabalarning 70 foizdan ortig‘i muntazam sport faoliyatida qatnashadi, bu esa yoshlarning kelajak kasbiy faoliyatida ham ijobiy natijalar beradi.

IV bob. Sport ta’limining jamiyat taraqqiyotidagi roli va xalqaro tajriba

Sport ta’limi jamiyat taraqqiyotida beqiyos o‘rin tutadi. UNESCO, Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti va Xalqaro Olimpiya Qo‘mitasi sportni yoshlarning ijtimoiy integratsiyasi, sog‘lom turmush tarzi va barkamol avlodni shakllantirishda asosiy vosita sifatida e’tirof etadi. Masalan, Yaponiya ta’lim tizimida sport darslari majburiy hisoblanib, o‘quvchilar haftasiga kamida 5 soat sport bilan shug‘ullanadilar. Germaniya va Janubiy Koreyada ham sport ta’limi nafaqat jismoniy tarbiya, balki milliy g‘urur va jamoaviy birdamlik vositasi sifatida qaraladi.

Sport ta’limi jamiyat taraqqiyotida beqiyos o‘rin tutadi. UNESCO, Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti va Xalqaro Olimpiya Qo‘mitasi sportni yoshlarning ijtimoiy integratsiyasi, sog‘lom turmush tarzi va barkamol avlodni shakllantirishda asosiy vosita sifatida e’tirof etadi. Masalan, Yaponiya ta’lim tizimida sport darslari majburiy hisoblanib, o‘quvchilar haftasiga kamida 5 soat sport bilan shug‘ullanadilar. Germaniya va Janubiy Koreyada ham sport ta’limi nafaqat jismoniy tarbiya, balki milliy g‘urur va jamoaviy birdamlik vositasi sifatida qaraladi.

Sport ta’limi jamiyat taraqqiyotida beqiyos o‘rin tutadi. UNESCO, Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti va Xalqaro Olimpiya Qo‘mitasi sportni yoshlarning ijtimoiy integratsiyasi, sog‘lom turmush tarzi va barkamol avlodni shakllantirishda asosiy vosita sifatida e’tirof etadi. Masalan, Yaponiya ta’lim tizimida sport darslari majburiy hisoblanib, o‘quvchilar haftasiga kamida 5 soat sport bilan shug‘ullanadilar. Germaniya va Janubiy Koreyada ham sport ta’limi nafaqat jismoniy tarbiya, balki milliy g‘urur va jamoaviy birdamlik vositasi sifatida qaraladi.

Sport ta’limi jamiyat taraqqiyotida beqiyos o‘rin tutadi. UNESCO, Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti va Xalqaro Olimpiya Qo‘mitasi sportni yoshlarning ijtimoiy integratsiyasi, sog‘lom turmush tarzi va barkamol avlodni shakllantirishda asosiy vosita sifatida e’tirof etadi. Masalan, Yaponiya ta’lim tizimida sport darslari majburiy hisoblanib, o‘quvchilar haftasiga kamida 5 soat sport bilan shug‘ullanadilar. Germaniya va Janubiy Koreyada ham sport ta’limi nafaqat jismoniy tarbiya, balki milliy g‘urur va jamoaviy birdamlik vositasi sifatida qaraladi.

V bob. Muammolar va rivojlanish istiqbollari

Sport ta’limida mavjud muammolar qatoriga moddiy-texnik bazaning yetishmasligi, malakali mutaxassislar tanqisligi va ayrim hududlarda sport infratuzilmasining rivojlanmaganligi kiradi. Shu bilan birga, davlat tomonidan qabul qilinayotgan dasturlar – “Yoshlar – kelajagimiz”, “Sog‘lom avlod” loyihalari sport ta’limining yanada rivojlanishiga keng yo‘l ochmoqda. Kelgusida sport ta’limini xalqaro tajribaga asoslangan holda modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va sportchilarni qo‘llab-quvvatlash orqali bu muammolar bosqichma-bosqich hal etilishi mumkin.

Sport ta’limida mavjud muammolar qatoriga moddiy-texnik bazaning yetishmasligi, malakali mutaxassislar tanqisligi va ayrim hududlarda sport infratuzilmasining rivojlanmaganligi kiradi. Shu bilan birga, davlat tomonidan qabul qilinayotgan dasturlar – “Yoshlar – kelajagimiz”, “Sog‘lom avlod” loyihalari sport ta’limining yanada rivojlanishiga

keng yo‘l ochmoqda. Kelgusida sport ta‘limini xalqaro tajribaga asoslangan holda modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va sportchilarni qo‘llab-quvvatlash orqali bu muammolar bosqichma-bosqich hal etilishi mumkin.

Sport ta‘limida mavjud muammolar qatoriga moddiy-texnik bazaning yetishmasligi, malakali mutaxassislar tanqisligi va ayrim hududlarda sport infratuzilmasining rivojlanmaganligi kiradi. Shu bilan birga, davlat tomonidan qabul qilinayotgan dasturlar – “Yoshlar – kelajagimiz”, “Sog‘lom avlod” loyihalari sport ta‘limining yanada rivojlanishiga keng yo‘l ochmoqda. Kelgusida sport ta‘limini xalqaro tajribaga asoslangan holda modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va sportchilarni qo‘llab-quvvatlash orqali bu muammolar bosqichma-bosqich hal etilishi mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sport ta‘limi maktab va oliy ta‘lim tizimida beqiyos ahamiyatga ega. U nafaqat yoshlarning sog‘lom rivojlanishini ta‘minlaydi, balki ularni ijtimoiy faol, maqsadga intiluvchan va vatanparvar shaxslar sifatida tarbiyalaydi. Sport ta‘limini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, kelgusida uning samaradorligini yanada oshirish uchun xalqaro tajribadan foydalanish, ilmiy izlanishlarni kengaytirish va sport sohasiga investitsiyalarni ko‘paytirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sport va jismoniy tarbiya bo‘yicha ilmiy manbalar, maqolalar va rasmiy ma‘lumotlar.